

O CONSELLO GALEGO DE RELACIÓNS LABORAIS*

Benigno SÁNCHEZ GARCÍA
Consello Galego de Relacións Laborais

Sínalase o reclamo xurídico do Consello Galego de Relacións Laborais como un intento de galeguiza-lo marco das mesmas e de autoconstituirse nun foro estable para o diálogo social en Galicia. Faíse un exame comparativo con outras nacións e por fin un anuncio das súas tarefas e proxectos.

Para falar, en xeral, dos Consellos de Relacións Laborais, faíse necesaria unha referencia previa ó esquema que, en materia laboral, debuxa a Constitución española de 1978 para a distribución de competencias entre o Estado e as Comunidades Autónomas.

Así, segundo o artigo 149.1.7ª da Constitución, a lexislación laboral é da competencia exclusiva do Estado, podendo ser asumida polas comunidades Autónomas a execución desa lexislación laboral, o que efectivamente teñen feito as Comunidades Autónomas de Galicia, Euskadi, Navarra, Cataluña, País Valenciano, Andalucía e Canarias.

En definitiva, a lexislación laboral é constitucionalmente inaccesible para as Comunidades Autónomas, debéndose engadir que o Tribunal Constitucional ten dito, en varias sentencias, a partir da do 4 de maio de 1982, que o termo lexislación que emprega a Constitución equivale a lei, en sentido formal, amais dos regulamentos de execución ou desenvolvemento desa lei, de xeito que estes últimos tampouco poden ser obxecto da normación das Comunidades Autónomas en materia laboral, ás que tan só resta o dictado de regulamentos autónomos ou de organización dos servizos para levar a cabo as tarefas de execución a que faciamos referencia.

Con todo isto, o que a Constitución persegue é que, nos temas laborais, exista unha uniformidade de regulación en todo o Estado que evite posibles desigualdades entre as diferentes Comunidades Autónomas.

Neste contexto, e polo que interesa á cuestión da que estamos a falar, produciuse, nos albores da construción do novo Estado Autonómico, unha importante expresión da dialéctica Estado/Comunidades Autónomas. Foi no País Vasco onde se

* Recibido o 21 de Agosto de 1.991.

comezou a debate-la necesidade dun marco autónomo de relacións laborais que respondera ás peculiaridades económico-sociais desa nacionalidade, á súa realidade social diferenciada.

Este proceso rematou coa aprobación polo Parlamento Vasco da lei de 30 de setembro de 1981, de creación do Consello Vasco de Relacións Laborais, ó que se concibe como un órgano de diálogo, de consulta e decisorio que cumprirá a tarefa de estruturar unhas relacións laborais axeitadas á realidade industrial, social e política de Euskadi, a partir dos acordos, e intereses dos interlocutores sociais, esto é, das centrais sindicais e das asociacións empresariais.

Esta lei suscitou reaccións de signo ben diferente:

- Os sindicatos e partidos políticos nacionalistas deron o seu apoio mais decidido á creación deste foro de encontro permanente entre as organizacións sindicais e as asociacións empresariais, considerandoo como unha institución fundamental para a consecución dun marco autónomo de relacións laborais en Euskadi.

- O sindicato socialista, o PSOE, e maila UCD, acolleron a lei con máis receo. O argumento central que sustentaba ese receo era a preocupación sobre un hipotético futuro de diversos marcos autónomos de relacións laborais no conxunto do Estado, que puidese ter como consecuencia unha fragmentación do movemento sindical e a ruptura da unidade de clase dos traballadores. A propósito destas cuestións, xa tiña dito o secretario xeral de UGT, Nicolás Redondo, no Congreso dos Deputados que “No podemos permitir que los límites territoriales de 13 Autonomías puedan romper la solidaridad de los trabajadores a nivel de todo el Estado. De ahí que no podemos estar de acuerdo con el hecho de que en cualquier Comunidad Autónoma puedan existir unas relaciones laborales desvinculadas e independentes de las que existen en todo el país”. (Diario de sesións do Congreso dos Deputados. Sesión plenaria número 51, celebrada o 11-12-1979).

O presidente do Goberno, Leopoldo Calvo Sotelo, da UCD, interpuxo, fronte á lei Vasca, un recurso de inconstitucionalidade, o que supuxo a suspensión da súa entrada en vigor, ó ser admitido a trámite o recurso, por providencia do Tribunal Constitucional.

A decisión do Alto Tribunal, plasmada na importante sentenza de 14 de xuño de 1982, veu aclara-las cousas, e paréceme de interese analiza-lo seu contido, sequera brevemente:

1º En primeiro lugar hai que dicir que a sentenza recoñeceu a competencia da Comunidade Autónoma do País Vasco para organiza-las súas institucións de autogoberno, e, concretamente, para crear un órgano como o que proxectaba a lei impugnada, é dicir, un Consello de Relacións Laborais. Para o Tribunal Constitucional eso era unha manifestación da potestade de organización da Comunidade Autónoma, que non debería ter outras limitacións que as derivadas do propio Estatuto de Autonomía e das restantes normas delimitadoras das súas competencias, o que impediría, segue razoando o Tribunal Constitucional:

- Encomendar ó Consello de Relacións Laborais o exercicio de competencias que non teña a propia Comunidade Autónoma.

- Atribuírle facultades que correspondan ós órganos previstos na lexislación laboral.

- Asignarlle tarefas que impliquen, directa ou indirectamente, violación ou descoñecemento da lexislación laboral.

Respetados estes límites, o Tribunal Constitucional entendeu, como primeiro elemento central a destacar, que a lei impugnada era, neste punto, plenamente acorde coa Constitución. Dese xeito, a sentenza non dá a razón ó recorrente (o Goberno, representado polo que daquela era o seu presidente) na súa pretensión básica, que era a declaración de inconstitucionalidade da totalidade da lei impugnada.

2º En segundo lugar, e doutra banda, o Tribunal Constitucional declarou inconstitucionais os apartados 3 e 7 do artigo 2 da lei, por seren contrarios ás normas establecidas polo Estatuto dos Traballadores en determinados aspectos da negociación colectiva, e referidos á posibilidade de adopción polo Consello de Acordos Interprofesionais sobre materias concretas, así como daqueles outros que tivesen por finalidade o desenvolvemento dun marco propio de relacións laborais en Euskadi; e os mecanismos de extensión de convenios colectivos a levar a cabo no País Vasco.

En síntese, e salvo nestes aspectos que se veñen de apuntar, o Tribunal Constitucional declarou á lei do Consello de Relacións Laborais do País Vasco conforme coa Constitución, xa que a Comunidade Autónoma Vasca pode "...perseguir como fin legítimo el de lograr la armonía de las relaciones laborales y disminuir los conflictos a que éstas puedan eventualmente dar lugar, finalidad que explícitamente persigue el Consejo de Relaciones Laborales" (fundamento xurídico segundo a sentenza que se comenta).

Penso que é interesante ter esta referencia histórica porque os diferentes Consellos de Relacións Laborais das Comunidades Autónomas que contan cun órgano deste tipo (coa única excepción do Consell de Treball de Catalunya, quen ten o seu precedente na segunda República) son, de algún xeito, debedores do Consello Vasco e daquela pequena batalla política que, como vimos de comentar, rematou o Tribunal Constitucional, dando a cadaquén, Goberno e comunidades Autónomas, o seu.

Hoxe as cousas vense doutro xeito, cecais porque son de outra maneira. Non podemos esquecer que o debate xurídico e político ó que fixemos referencia produciuse nun momento no que, loxicamente, as tensións competenciais entre o Estado e as Comunidades Autónomas eran maiores e máis frecuentes cás destes tempos, en que está máis clarificado o papel dun e doutras, clarificación na que ten xogado, e xoga, un papel fundamental a doutrina sentada polo Tribunal Constitucional en sentencias como a comentada. E isto con independencia do maior ou menor grao de acordo ou desacordo que cada quen poida ter en relación co sentido global desa doutrina.

Galicia, Comunidade Autónoma que ten asumidas as competencias de execución da lexislación laboral no seu Estatuto de Autonomía, no marco do previsto no artigo

149.1.7 da Constitución Española, competencias feitas efectivas nas sucesivas disposicións de transferencia, creou o seu Consello de Relacións Laborais pola lei do Parlamento Galego de 12 de xullo de 1988, respondendo, como sinala a exposición de motivos desta lei á "... necesidade de establecer canles institucionais de encontro e participación entre organizacións representativas de traballadores e empregadores dentro do respecto á autonomía dos sindicatos e das organizacións empresariais no ámbito das súas competencias".

As funcións do Consello pódense sintetizar como segue:

1º En canto que é órgano asesor e consultivo da Comunidade Autónoma debe:

- dunha banda, informar ou dictamina-los proxectos normativos dos organismos da Xunta en materia de política laboral.

- pola outra, elaborar e remitir, por propia iniciativa, estudos e informes á Xunta de Galicia e formularlle propostas en materia de política laboral.

2º Deberá fomenta-la negociación colectiva, dentro do respecto á Autonomía colectiva consagrada no artigo 37,1 da Constitución e impulsar unha axeitada estrutura dos Convenios, nos ámbitos territorial e sectorial.

3º Promoverá e facilitará a mediación e a arbitraje nos conflitos colectivos, a petición das partes interesadas.

Estas concretas funcións encádranse na básica e xenérica de ser un foro estable para o diálogo social en Galicia, función que, na miña opinión, de seu xustificaría a existencia dun órgano desta natureza, porque a causa do entendemento e o concerto social precisa de vehículos permanentes que estean por riba do maior ou menor nivel de achegamento puntual entre os interlocutores sociais.

Son órganos do Consello o Pleno e maila Comisión Permanente, amais das Comisións de Traballo que se poidan constituír.

O Pleno está integrado polo presidente do Consello, nomeado polo Presidente da Xunta, previa consulta coas organizacións sindicais e empresariais; o vicepresidente, nomeado polo conselleiro de Traballo, previa consulta coas organizacións sindicais e empresariais, e o presidente do Consello; e o secretario, nomeado polo conselleiro de Traballo, con categoría de subdirector xeral, de entre funcionarios do grupo A; sete membros das organizacións sindicais que superen o 10% e contén cun mínimo de 1.000 delegados, en función dos resultados do último proceso electoral celebrado; sete membros das organizacións empresariais de maior representatividade no ámbito da Comunidade Autónoma, considerando como tales ás que empreguen como mínimo o 10% dos traballadores no referido ámbito. Todos estes membros representativos son designados polas respectivas organizacións e nomeados polo conselleiro de Traballo. A duración do seu nomeamento é de catro anos.

Na actualidade a representación sindical está integrada por tres membros da Unión Xeral de Traballadores (UGT-Galicia); dous do Sindicato Nacional de Comisións Obreiras de Galicia (CC.OO.); un da Intersindical Nacional de Traballadores Galegos (INTG) e un da Confederación Xeral de Traballadores Galegos (CXTG-IN).

A representación empresarial intégrana membros da Confederación de Empresarios de Galicia (CEG).

As funcións do Consello Galego de Relacións Laborais son semellantes ás dos Consellos existentes noutras Comunidades Autónomas.

Non ocorre o mesmo coa súa estrutura, sendo neste aspecto máis notorias as diferencias.

Así, o modelo galego de Consello é o mesmo que o do País Vasco: composición bipartita, con Presidencia nomeada polo poder político autonómico, de xeito que a Administración non está integrada na estrutura destes dous Consellos.

O esquema é diferente en Andalucía, xa que no seu Consello de Relacións Laborais participa a Administración, quedando polo tanto configurado como órgano tripartito. O presidente, nembargantes, é nomeado polo presidente da Junta de Andalucía.

Maior presenza ten a Administración nos Consellos Catalán e do País Valenciano, xa que a súa estrutura tripartita, engádese o feito de que o presidente, nos dous casos, é o propio conselleiro de Traballo, sendo encomendada a xestión ordinaria ó vicepresidente.

Na miña opinión, non cabe rexeitar ou aceptar incondicionalmente, sen máis, algún destes modelos. Trátase de que a fórmula de estrutura de Consello pola que teña optado cada Comunidade Autónoma responda á peculiar idiosincrasia de cada pobo e satisfaga as necesidades do diálogo social de cada Comunidade. Cumpríndose estes dous obxectivos, o modelo, sexa cal sexa, será o apropiado.

¿Que veu facendo o noso Consello de Relacións Laborais ata agora?

O primeiro equipo directivo tomou as rendas do mesmo no mes de outubro de 1988, se ben non se produciu a constitución formal do Consello ata o mes de febreiro de 1989. Este primeiro equipo de dirección desenvolveu o seu labor ata o mes de setembro de 1990, en que presentaron a súa dimisión o presidente e mailo vicepresidente. Desde entón ata o mes de xaneiro deste ano de 1991, o Consello estivo sen actividade ningunha. Quérese dicir que o Consello, polo momento, non tivo unha etapa de necesario sosego na que abordar con calma moitas das asignaturas pendentes das relacións laborais en Galicia. A pesares de todo, nesta etapa levouse adiante unha importante actividade, amais da necesaria para a posta en marcha do organismo.

¿Que proxectos temos na actualidade, despois de seis meses de actividade, para o Consello de Relacións Laborais?

1.- En primeiro lugar o Consello está impulsando a concertación en Galicia dun gran acordo Colectivo, que terían que pacta-las organizacións sindicais e as asociacións empresariais, polo que se establecería un procedemento voluntario e extraxudicial de solución dos conflitos de traballo. A ninguén se lle oculta que este é un tema de grande transcendencia en varios sentidos:

- Axilizaría os trámites de solución dos conflitos e o tempo de solución (nos conflitos xurídicos ou de interpretación), desconxestionando os órganos da Xurisdicción social.

- Proporcionaría, convencionalmente, un procedemento final de solución para os conflitos económicos ou de interese, que hoxe carecen, legalmente, de solución, a falta de acordo entre as partes, tralo trámite administrativo de conciliación.

- Reduciría os custos sociais e económicos dos conflitos.

- Situaría a Galicia na avangarda neste tema. No Estado español tan só dispoñen de procedementos desta natureza o País Vasco e Cataluña.

Os interlocutores sociais teñen xa no seu poder o texto inicial do posible acordo, elaborado, por encargo do Consello, pola prestixiosa catedrática de Dereito do Traballo, Dña. Mª Emilia Casas Baamonde.

2.- En relación coa negociación colectiva temos dous proxectos concretos:

- Un consiste en analizar en profundidade cal é a estrutura da negociación colectiva en Galicia, con análise das condicións de traballo de cada sector de actividade, das diferentes provincias etc. O estudo, ambicioso, pretende pór de manifesto a realidade da negociación colectiva e as súas disfuncións, co obxectivo de que, posteriormente, no seu caso, os interlocutores sociais adopten as solucións que estimen mais convenientes.

O estudo abranguerá máis de dous mil convenios, correspondentes ó período 01-01-1988/31-12-1991.

- O outro proxecto consiste en, a partir do primeiro trimestre do ano 1992, e sobre a base do esquema que resulte do anterior estudo, publicar, periodicamente, análises sobre a evolución da negociación colectiva.

O que se pretende, en ámbolos dous casos, é proporcionar unha ferramenta de traballo eficaz ós que teñen a responsabilidade de negociar convenios colectivos.

3.- O Consello está dictaminando os proxectos de normas da Comunidade Autónoma de contido laboral. Neste tempo dictamináronse o anteproxecto de Lei de Servicios Sociais e o anteproxecto de Decreto polo que determinan as festas laborais para o ano 1992.

4.- En colaboración coa Universidade de Santiago, o Consello organiza, a partir do 4 de outubro deste ano, e ata o 17 de xaneiro de 1992, o Curso Superior de Relacións Laborais, dirixido a titulados superiores ou diplomados e ós que desempeñen tarefas de xestión dos recursos humanos nas empresas, ou ben a súa actividade xire ó arredor das relacións laborais, en xeral, no mundo da empresa ou do sindicalismo.

O Curso extenderase ó longo de 120 horas lectivas, nas que se abordarán, xunto ós aspectos teórico-prácticos do Dereito do Traballo, as máis modernas técnicas de selección de persoal, formación, planificación estratéxica, organización, comunicación interna, etc.

5.- Na mesma liña de proporcionar elementos útiles de traballo ós que se moven ó arredor do mundo das relacións laborais, o consello está a coordinar unha revista galega de Dereito Social, na que participan a Dirección Xeral de Traballo e Promoción de Emprego da Consellería de Traballo e Servicios Sociais; dous maxistrados

da sala do social do Tribunal Superior de Xustiza, e dous profesores de Dereito do Traballo das universidades de A Coruña e de Santiago de Compostela. Esta revista, de periodicidade cuatrimestral, recollerá, sistematizada por conceptos, unha selección da doutrina da sala do social do Tribunal Superior de Xustiza, así como puntuais referencias a significativas sentencias da sala do contencioso-administrativo, cando entenda da impugnación de resolucións administrativas de carácter social; amais, incluírá unha reseña dos artigos e monografías de natureza laboral aparecidos nas diferentes revistas xurídicas especializadas, así como senllos comentarios doutriniais dunha das sentencias da sala do social, e dun tema xeral de novidade e interese.

6.- Finalmente, o Consello ten programada a celebración, antes de que remate o ano, de:

- unhas xornadas de Dereito Social, con participación de xuíces do social, inspectores de traballo, sindicatos, empresarios, e Administración laboral.

O obxectivo será o debate sobre aqueles aspectos das relacións laborais en que, desde diferente ámbito competencial/xurisdiccional, interveñen tódolos suxeitos a que antes se fixo referencia, que, no seu caso, se plasmen en conclusións sobre como abordar tales problemas de maneira unitaria e, no seu caso, coordinada.

- Está programada, igualmente, a celebración dunhas xornadas de Dereito Procesal Laboral, para facer un detido análise dos problemas suscitados pola nova Lei de Procedemento Laboral.

- O Consello prestará, coa axuda dunha consultora, asesoramento técnico a cualificados representantes das organizacións sindicais e asociacións empresariais, en técnicas de negociación.

Penso que moito mais non puideron dar de si estes meses de actividade.

En definitiva o que se pretende, e nisto a colaboración dos membros do Consello en representación das diferentes organizacións é total, é que o Consello Galego de Relacións Laborais sirva ós intereses de Galicia e dos seus interlocutores sociais, contribuíndo dese xeito a desdramatiza-las relacións laborais e a normaliza-la cultura do pacto e do diálogo.

Gustaríame que estiveramos acertando no camiño emprendido e que os que teñen a obriga de vulga-los nosos actos tamén o visen así.

SUMMARY Points out the Consello Galego de Relacións Laborais legal claim as an attempt both to galicianize these labour relations framework and to constitute itself into a stable forum for the social dialogue in Galicia. It is made a comparative examination with other nations and, finally, an announcement of its rates and plans.

